

**TÜRKİYE'DE DÜZENSİZ GÖÇ OLGUSU: 6458 SAYILI YABANCILAR VE ULUSLARARASI
KORUMA KANUNU BAĞLAMINDA GÜMÜŞHANE ÖRNEĞİ¹**

Salih AKKANAT²

Metin AKSOY³

Nihat YILMAZ⁴

Seda ÖZSOY⁵

ÖZET

Çalışma 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun öngördüğü göç yönetimi politika hedeflerinin beklenen sonuçları üretme potansiyelini, Gümüşhane ili sınırları içinde ikamet eden düzensiz göçmenlerin uyum sorunları ve sosyo-ekonomik ihtiyaçları çerçevesinde ölçmekte; uygulamada karşılaşılan sorunları ya da mevzuattan kaynaklanan yetersizlikleri tespit etmektedir. Kanunun 2013 yılında yürürlüğe girdiği ve yaklaşık üç yıldır uygulanmakta olduğu düşünüldüğünde saha verileriyle ve yerel ölçekte sınanmasına ilişkin bir ihtiyaç ortaya çıkmaktadır. Araştırma Kanunla birlikte insani koşullar bakımından bazı iyileştirmelerin sağlandığını ancak haklar bakımından önemli eksikliklerin olduğunu tespit etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Koruma, Kanun, Düzensiz Göç, Gümüşhane.

Jel Kodları: K37, K39.

**THE CASE OF IRREGULAR MIGRATION IN TURKEY: GÜMÜŞHANE ÖRNEĞİ IN THE
CONTEXT OF LAW NO. 6458 ON FOREIGN AND INTERNATIONAL PROTECTION OF
GUMUSHANE EXAMPLE**

ABSTRACT

The Study measures the potential for generating the expected results of migration management policy objectives stipulated by the Foreigners and International Protection Law No. 6458 within the framework of adaptation problems and socio-economic needs of irregular migrants residing within the Gümüşhane province borders; The problems encountered in practice or the inadequacies arising from the legislation. When the Act enters into force in 2013 and is considered to have been in place for approximately three years, there is a need for field testing and testing at the local level. The research found that, along with the Law, some improvements were made in terms of humanitarian conditions but there were significant shortfalls in terms of rights.

Keywords: International Protection, Law, Irregular Migration, Gümüşhane.

Jel Codes: K37, K39.

1. GİRİŞ

Göç, genel olarak nüfusun mekânsal açıdan coğrafi hareketliliğini ya da yer değiştirmesini ifade eden bir kavramdır (Yılmaz-Başçeri, 1998: 489). Ancak artan nüfus hareketliliğine bağlı olarak göçü farklı kategoriler içinde tanımlamak ya da sınıflandırmak zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu kategorilerden biri olan düzensiz göç kavramı, üçüncü bir ülkeye geçmeyi amaçlayan ancak hukuki ikamet ve çalışma hakkı olmaksızın transit ülkede bulunmak zorunda kalan göçmenleri ifade etmektedir. Literatürde düzensiz göç üç modele ayrılmaktadır. Bunlar: Transit göçmenler, döngüsel (ya da dairesel) ve çalışma amaçlı göç, sığınmacılar ve mültecilerdir (İçduygu ve Kirişçi, 2009).

Günümüzde ulus devletler; ekonomik sorunlar, siyasal kriz ya da sosyal çatışma gibi sebeplerle, her yıl artan oranlarda düzensiz göçmen statüsünde insanın sınırlar arasındaki hareketliliğine tanık olmaktadır. Özellikle sosyal ve ekonomik refah seviyesinin yüksekliği nedeniyle Avrupa, ABD ve Kanada gibi ülkeler düzensiz göç akışının yöneldiği ülkeler konumundadır. Türkiye ise gerek düzensiz göçün en fazla

¹ Bu makale Gümüşhane Üniversitesi BAP Projesi kapsamında yapılan araştırmadan türetilmiştir.

² Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi, salih.akkanat@gmail.com

³ Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi, metinaksoy@hotmail.de

⁴ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi, nihatts@hotmail.de

⁵ Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Böl. Öğretim Üyesi, sedaozsoy@gumushane.edu.tr

kaynaklandığı Orta Doğu, Asya, BDT gibi ülkelere yakınlığı gerekse Avrupa ile sınır komşusu olması sebebiyle tipik bit transit ülke konumundadır. Türkiye dışındaki ülkeleri seçen göçmenlerin transit ülke olarak Türkiye üzerinden geçişlerinde yarıya yakın kısmı amaçlarına ulaşamamışlardır (Futo ve Jandl, 2008). Diğer bölümü Türkiye sınırını aşarak istedikleri hedef ülkelere ulaşmışlardır (Triandafyllidou, 2010).

Bu nedenle Uluslararası Göç Örgütü tarafından 1995 ve 2003 tarihlerinde yapılan çalışmalarda düzensiz göçün Türkiye'deki en yaygın göç tipi olduğu saptanmıştır. Bu durum Türkiye'de gerek idari gerekse hukuki çerçeve açısından düzensiz göç yönetimine ilişkin önlemler alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu amaçla 2003 yılında İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı uygulanmaya konmuş ancak göç yönetimi konusunda en köklü adım 11 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile birlikte atılmıştır.

Bu Kanunun amacı; “yabancıların Türkiye’ye girişleri, Türkiye’de kalışları ve Türkiye’den çıkışları ile Türkiye’den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları ve İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemek” olarak belirlenmiştir. Kanun özellikle göç ve sığınma mevzuatı ve yönetiminde insan haklarına daha duyarlı bir yaklaşım sergilemektedir.

Bu çalışmanın amacı düzensiz göç olgusunu, Türkiye’nin üye olduğu ve imzaladığı Uluslararası Sözleşmelerle uyumlu bir biçimde düzenlemeyi amaçlayan 6458 sayılı Kanunun uygulamada, kurumsal ve hukuki çerçeve açısından öngördüğü hedefleri ne ölçüde yerine getirebildiğini ölçmeye çalışmak ve dinamik bir süreç olan göç yönetimine Gümüşhane ili ölçeğinde bir girdi oluşturmaktır.

Bu amaçla çalışmada derinlemesine ve yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle göçmenler üzerinde uygulanmıştır. Göçmenlerin kişisel profilleri ve göç sebeplerinin anlaşılmasının yanı sıra göçmenlerin uyum sorunları ve sosyo-ekonomik ihtiyaçları gibi temel insan haklarının kapsamına giren konularda 6458 sayılı Kanunun ihtiyaçlara ne ölçüde cevap verdiği araştırılacaktır. Böylece çalışma dinamik ve etkili bir göç yönetiminin uygulanabilmesi açısından politika geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Konu ve Kapsam

Çalışma, Gümüşhane ilinde geçici süreyle barınmak zorunda kalan düzensiz göçmenleri konu almaktadır. Düzensiz göçmenler üçüncü bir ülkeden kabul alınca kadar transit ülkede uzun süreler boyunca kalabilmektedir. Bu nedenle içinde yaşadıkları topluluğun sosyal ve kültürel yaşantısıyla uyum sağlayabilmeleri gerek yerli nüfus gerekse göçmenler açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla göçmenlerle yapılacak görüşmeler uyum sorunlarını başlıklar halinde somutlaştırmayı kapsamına alır. Diğer taraftan göçmenlerin ekonomik ihtiyaçlarını nasıl giderdikleri, iş ve istihdam piyasasında hangi sorunlarla karşılaştıkları, barınma ihtiyaçları çerçevesinde ortaya çıkan iyi yaşam koşulları düzensiz göçün düzenlenmesi açısından önem taşır. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun etkili bir göç yönetimi ortaya koyabilmesi merkezi ve yerel teşkilatları eliyle öncelikle bu iki konu başlılarındaki performansının ölçülmesini gerektirir ve aynı zamanda ilgili konularda hukuki mevzuat altyapısının sağlanmasını zorunlu kılar.

2.2. Literatürde Göç Olgusu

Dünya’da göçle ilgili evrensel anlamda bir literatürün dayanması gereken verilerin derlenmesi bakımından Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK)’nin raporları önem taşımaktadır. BMMYK, göçle ilgili gerek hukuki statü ve kavramların tanımlanması gerek göçle ilgili uluslararası kurumsal bir çerçeve yaratılması gerekse göç istatistiklerinin güncellenmesi konusunda düzenli raporlar hazırlamaktadır. *Dünya Mültecilerinin Durumu* isimli rapora göre, 2002 yılı itibariyle, Birleşmiş Milletler Nüfus Bölümü’nün tahminlerine göre, dünya nüfusunun yüzde ikisine tekabül eden 185 milyon insan en az 12 aydır doğduğu ülkelerin sınırlı dışında yaşamaktadır. Yine 1975’te 2. 4 milyon olan küresel mülteci nüfusu, 1985’te 10. 5 milyona ve 1990’da 14. 9 milyona ulaşmıştır. Soğuk Savaş’ın bitimi sonrasında küresel mülteci nüfusu 18. 2 milyonla zirveye ulaşmıştır. 2000 yılı itibariyle dünyadaki mülteci nüfusu 12. 1’dir. Teorik çalışmalar dünya genelinde göç akımları ve bunların toplumsal etkileri üzerine güncel bilgiyle teorik bilgiyi birleştirmek amacıyla tasarlanmıştır (S. Castles ve M. J. Miller: 2008). Çalışma göç olgusunun ulusal güvenlik ve egemenlik kavramları üzerindeki artan önemi üzerinde durmaktadır. Çalışma, Soğuk Savaş sonrası dönemde dünya üzerinde gittikçe artan her türlü göç hareketini incelemekte, göçmen topluluklarını yasal

statü, sosyal politika, etnik toplulukların oluşumu, ırkçılık, vatandaşlık ve ulusal kimlik çerçevesinde değerlendirmektedir.

Demografik hareketlerin tarihçesini, bunun Türk toplum yapısında yarattığı değişimleri ve uluslararası alanda oynadığı rolü irdelemektedir. Yapıtında bu değişimlerin sonucunda ortaya çıkan kuşaklararası farklılıkları ve ulus-devletin yeni işlevlerini inceleyen Abadan-Unat, küreselleşme çarkına giren yeni Türk göçmenlerin, göçmen veren ve alan birçok ülke vatandaşı gibi farklı bir yurttaşlık bilincine ulaştığını saptarken; "ikili", "üçlü" ve "çoklu" kimliklerin çifte vatandaşlık statüsünü de aşarak yeni bir kimliğe sahip, yeni tip insanı yarattığını belirtmektedir (Abadan Unat: 2002). S. Gülfer İhlamur-Öner ve

İsmail Köse tarafından Suriyeli Göçmenler ve AB Geri Kabul Anlaşması üzerindeki araştırma, Suriyeli göçmenlere yönelik Avrupa politikalarını, düzenli ve düzensiz göçmen kavramları ve non-refoulement kuralı ile Türkiye'nin Geri Kabul Anlaşması'nı imzalama sürecini analiz etmektedir (Köse: 2016).

N. Aslı Şirin Öner'in derlediği *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar* isimli çalışma ise uluslararası göçü bütün boyutlarını ele alıyor: Teorik yaklaşımlar, uluslararası ve ulusal politikalar, emek göçü, emekli göçü, göçte kadınlar, göçmenlerin uyum ve "entegrasyonu" ilgili tartışmalar, göçmenlerin statüsü, vatandaşlık ve kimlik meseleleri, zorunlu göç, yerinden etme, mültecilik, geriye göç, göçmenlerin dayanışma ağları, diasporalar ve düzensiz göç hareketleri (N. Aslı Şirin Öner:2015).

Diğer taraftan Türkiye'de göçle ilgili literatür uzun yıllar Türkiye'den Avrupa'ya çalışmaya giden göçmen Türk işçilerle sınırlı kalmıştır. Ancak son yıllarda insan nüfusunun Batı'ya doğru hareketinde Türkiye'nin transit ülke konumu belirginleştikçe göç ve göçmenlik meseleleriyle ilgili sempozyum, bilimsel rapor, makale ya da kitap sayılarında hızlı bir artış gözlenmektedir. Özellikle düzensiz göç olgusuyla ilgili olarak hazırlanan önemli bir rapor Uluslararası Göç Örgütü'nün Türkiye temsilciliği tarafından hazırlanmış olan "Türkiye'de Düzensiz Göç Olgusu" (İçduygu ve Aksel, 2012) isimli çalışmadır. İçduygu ve Aksel bu çalışma da düzensiz göçe ilişkin akademik bir çerçeve oluşturmaya çalışmış; düzensiz göçün farklı modeller içinde ortaya çıktığına işaret etmiş ve özellikle hukuksal ve kurumsal çerçeve bakımından Türkiye'de 2012 yılına kadar olan gelişmeleri ve sorunları saptamışlardır. Yazarların özellikle üzerinde durdukları husus göçün önceki yıllarda bir güvenlik sorunu olarak algılandığı ve ulusal homojenliğe bir tehdit olarak görüldüğüdür. Ancak son yıllarda göç, AB uyum yasaları çerçevesinde mümkün olduğu kadar insan hakları perspektifinden ele alınmaya başlanmış ve bu durum hukuki mevzuata da yansıtılmaya çalışılmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma Gümüşhane ili sınırları içinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma yüz yüze mülakat yöntemiyle yüz yirmi bir (121) düzensiz göçmen üzerinde yapılmıştır. Göçmenler arasında geldikleri bölgelere göre ayırım yapılmamış rastgele bir örneklem seçilmiştir. Araştırmada göçmenlere açık uçlu cevaplara olanak tanıyacak biçimde yarı yapılandırılmış sorular yöneltilmiştir. Araştırma göçmenlerin temel sorunlarını saptamayı amaçladığından önceden hazırlanmış genel bir soru listesi hazırda bulundurulmuştur. Araştırmada anketör olarak göç ve göçmenlik sorunlarının kuramsal çerçevesini bilen ve soruna duyarlı siyaset bilimi öğrencilerinden yararlanılmıştır. Örneklemdeki gruba aşağıdaki üç gruba ayırdığımız genel soru demetinden hareketle cevapları yönlendirmeyecek biçimde sorular yöneltilmiştir.

3.1. Örneklem Grubunun Tanınmasına İlişkin Genel Bilgiler

- Nereden geliyorsunuz?
- Eğitim Durumu
- Anadil
- Türkiye'ye geliş sebepleri
- Yaş grubu ve medeni durum
- Türkiye'deki göçmenlik süresi

3.2. Temel İhtiyaçlar ve buna ilişkin durum

- Çalışma durumu
- İş aramada karşılaşılan sorunlar.
- Çalışıyorsanız, karşılaştığınız zorluklar.
- Beslenme ihtiyaçlarının nasıl giderildiği
- Beslenme konusunda yaşanan sıkıntılar.
- Beslenme konusunda öncelikli ihtiyaçlar.
- Barınma ihtiyacının nasıl karşılandığı.
- Barınma konusunda yaşanan sorunlar.
- Giyim ihtiyaçlarının karşılanması.
- Sağlık açısından acil müdahale edilmesi gereken durumlar.
- Sağlık sorunlarının nasıl giderildiği.
- Çocuklar ve gençlerin eğitim olanağı.
- Eğitim konusundaki temel ihtiyaçlar.
- Öncelikli ihtiyaçlar.

3.3. Geleceğe ilişkin beklenti ve eğilimler.

- Türkiye’de kalmak
- Başka bir ülkeye gitmek
- Geri dönmek.

4. ÖRNEKLEM GRUBUYLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER**4.1. Geldiği Yer**

Araştırma Gümüşhane ili sınırları içinde ikamet eden 121 kişilik örneklem üzerinde uygulanmıştır. Gümüşhane ikamet eden göçmenlerin geldikleri yere göre profillerine bakıldığında %46.28’inin Afganistan; %25.61’inin Pakistan ve %25.61’inin İran olduğu görülmektedir. Bu ülkelerde etnik-dinsel temelli çatışma, siyasal baskı ve ekonomik sorunların yoğun olarak yaşandığı bilinmektedir.

Tablo. 1 Geldiği Yer

	SAYI	YÜZDE
Afganistan	56	46.28
Pakistan	31	25.61
İran	31	25.61
Suriye	2	1.65
Irak	1	0.82

4.2. Anadil

Örnekleme katılanların %61.98’i anadilinin Farsça; %23.14’ü Urduca ve %3.30’u ise Azerice olduğunu belirtmiştir. Örnekleme katılanların ikinci bir dile sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Anadil

ANADİLİ	SAYI	YÜZDE
Farsça	75	%61.98
Urduca	28	%23.14
Azerice	4	%3.30
Arapça	3	%2.47
Kürtçe	1	%0.82
TOPLAM	121	100,0

4.3. Geliş Sebebi

Göçmenlerin göç etme sebepleri arasında ekonomik koşullar ile savaş öne çıkmaktadır. %38.01'i ekonomik nedenlerle; %35.53'ü ise savaş koşulları nedeniyle göç etmek zorunda kaldığını ifade etmektedir.

Tablo 3. Geliş Sebebi

	SAYI	YÜZDE
Ekonomik	46	%38.01
Savaş	43	%35.53
Dinsel	30	%24.79
Siyasi	2	%1.65
TOPLAM	121	100,0

4.4. Eğitim

Anket sonuçlarına bakıldığında okuryazar olmayanlar ile ilk ve ortaokul düzeyinde eğitim alanların oranına bakıldığında göçmenlerin önemli bir bölümünün eğitim almamış ya da yeterli eğitim imkânlarından yoksun oldukları görülmektedir. Göçmenlerin %28.25'i herhangi bir eğitim almadığını belirtmiş; %30.57'si ise ilk ve ortaokul seviyesinde eğitim aldığını söylemiştir. Eğitim seviyelerinin düşüklüğü genellikle bu insanların vasıfsız nitelikte olmasına bu ise gerek gelir seviyelerinin düşüklüğüne işaret etmektedir.

Tablo 4. Eğitim Durumu

	SAYI	YÜZDE
Eğitim Almamış	35	%28.25
İlkokul ve Ortaokul	37	%30.57
Lise	32	%26.44
Üniversite	16	%13.22
Yüksek Lisans	1	% 0.82
TOPLAM	121	100,0

4.5. Medeni Durum

Örneklemede göçmenlerin yarıya yakını evli ve çocuklu olduklarını ifade etmiş; bir kısmı çocuklarını göç ettikleri ülkede bıraktıklarını söylemiş ancak çoğunluğu çocuklarıyla birlikte Gümüşhane'de yaşamakta olduklarını belirtmiştir.

Tablo 5. Medeni Durum

	SAYI	YÜZDE
Evli	49	%40.49
Bekâr	49	%40.49
Cevap Yok	23	%19.00
TOPLAM	121	100,0

4.6. Göçmenlik Süresi

Göçmenlerin ortalama 5 yıl gibi bir süre Türkiye’de kaldıkları görülmektedir. Örneklemdeki göçmenlerin % 45.45’i 1 ile 5 yıl arasında Türkiye’de yaşamakta olduğunu; %26.44 ise, henüz 1 yıldır Türkiye’de bulduklarını ifade etmiştir.

Tablo 6. Göçmenlik Süresi

GÖÇMENLİK SÜRESİ	SAYI	YÜZDE
0-1	32	%26.44
1-5 Yıl	55	%45.45
5-10 Yıl	21	%17.35
10+	3	%2.47
TOPLAM	121	100,0

5. TEMEL İHTİYAÇLAR VE BUNA İLİŞKİN DURUM

5.1. Çalışma Durumu

Göçmenlerin çalışma durumu göçmenlerle ilgili istatistiklerde en önemli konu başlıklarından birini oluşturmaktadır. Göçmenlerin çalışma izni olmadığı halde insani yaşam koşullarını sürdürebilmeleri açısından bir işte çalışarak geçimlerini sağlayabiliyor olmaları insan hakları perspektifinden önem taşımaktadır. Örneklem katılan göçmenlerin önemli bir bölümü bir işte çalıştıklarını belirtmektedir. %69.42’si bir işte düzenli olarak çalıştıklarını ifade etmiştir. Ancak çalışanların tamamına yakınının erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 7. Çalışma Durumu

	SAYI	YÜZDE
Çalışıyor	84	%69.42
Çalışmıyor	37	%30.57
TOPLAM	121	100,0

5.2. Çalışırken Yaşanan Sorunlar

Göçmenlerin çalışma hayatıyla ilgili olarak vermiş oldukları cevaplar genellikle ücretlerde yoğunlaşmaktadır. Ücretin düzenli olarak alamadığını ifade edenlerin oranı %7. 43’le sınırlı kalırken ücretlerin düşüklüğünden şikâyet edenlerin oranı %15. 70’e çıkmaktadır. Araştırmamız açık uçlu sorular olduğu için çalışanların ne kadarının Türkiye’deki asgari ücret seviyesinin altında ücret aldığı bilinmemektedir. Ancak göçmenlik statüsünden dolayı çalışma yaşamında karşılaşılan sorunları ortak bir başlıkta toplamamız gerekirse %10.74’ü çok çalıştırıldığından; %12.39’u uyumsuzluk ve dışlanmadan ve %10.74’ü sigortasız çalıştırılmaktan yakınmaktadır.

Tablo 8. Çalışma Koşulları

ÇALIŞMA KOŞULLARI	SAYI	YÜZDE
Çok Çalıştırılma	13	%10.74
Uyumsuzluk/Dışlanma	15	%12.39
Ücretini Alamama	9	%7.43
Ücretin Düşüklüğü	19	%15.70
Sigorta Yapılmaması	13	%10.74
Bir Sorun Yaşamıyorum	15	%12.39
TOPLAM	84	100,0

5.3. Beslenme

Örnekleme katılan göçmenlerin beslenme ihtiyaçlarına ve giderlerine verdikleri cevapların çalışma durumlarıyla paralellik arz ettiği söylenebilir. Göçmenlerin % 90'ı herhangi bir yardım almaksızın ya da dilencilik gibi insan onurunu zedeleyen yöntemlere gerek kalmaksızın beslenme giderlerini kendilerinin karşılayabildiğini ifade etmektedir. Ancak bir diğer veri ücretlerin yetersizliği nedeniyle beslenme giderlerine bütçelerinden sınırlı bir miktar ayrabildiklerini; bu nedenle de yetersiz beslendiklerini ya da aç kalma durumunda kalabildiklerini göstermektedir. Dolayısıyla göçmenlerin % 75. 20'si temel gıda maddelerinin temini konusunda yardıma ihtiyaç duyduğunu belirlemektedir.

Tablo 9. Beslenme Durumu

	SAYI	YÜZDE
Kendisi Karşılıyor	110	%90.90
Yardım Alıyor	11	%9.09
TOPLAM	121	100,0

Tablo 10. Beslenme Sorunları

	SAYI	YÜZDE
Yetersiz Beslenme	75	%61.98
Geç Yeme	8	%6.61
Sorun Yaşamıyor	38	%31.40
TOPLAM	121	100,0

Tablo 11. Beslenme İhtiyaçları

	SAYI	YÜZDE
Temel Gıda Maddeleri	91	%75.20
Çocuk Maması	2	%1.65
İhtiyacım Yok	28	%23.14
TOPLAM	121	100,0

5.4. Barınma

Örnekleme katılan göçmenlerin tamamın yakını kirada kaldıklarını ve kira giderlerini kendi gelirleri karşıladıklarını ifade etmişlerdir. Ancak kira giderlerini zorlukla karşıladıklarını ifade edenlerin oranı %18. 18'dir. Ayrıca aynı evi birden fazla ailenin ya da kişinin paylaşmasından kaynaklanan nedenlerle sorunlar yaşadıklarını belirtenlerin oranı %28. 09 gibi yüksek bir oran çıkmaktadır. Diğer taraftan göçmen kimlikleri

nedeniyle evden çıkarılma tehdidiyle karşılaştıklarını düşünenlerin oranı ise %19.83'tür.

Tablo 12. Barınma

	SAYI	YÜZDE
Kira	118	%97.52
Diğer	3	%2.47
TOPLAM	121	100,0

Tablo 13. Barınma Sorunları

	SAYI	YÜZDE
Evden Çıkarılma Tehdidi	24	%19.83
Aynı Evin Çok Kişile Paylaşılması	34	%28.09
Kiraların Yüksekliği	22	%18.18
Isınma	12	%9.91
Ev Verilmemesi	6	%4.95
Sorun Yaşamıyorum	33	%27.27
TOPLAM	121	100,0

5.5. Sağlık

Sağlık açısından acil müdahale edilmesi gereken durumlarda en çok ilaç temin konusunda sorunlar yaşanmaktadır. % 36.36'sı ilaç teminini birinci öncelikli sağlık sorunu olarak gösterirken çocuk hastalıklarının tedavisi ve ameliyat gerektiren durumlarda bu oran sırasıyla % 9.09 ile % 6.61'e düşmektedir. Sağlık hizmetlerine erişim konusunda özellikle dil bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Etkili bir muayene hizmeti alabilmek açısından hastanede dil sorunu yaşıyorum diyenlerin oranı % 80.16'dır.

Tablo 14. Sağlık Açısından Acil Müdahale Gereken Durumlar

	SAYI	YÜZDE
İlaç Temini	44	%36.36
Ameliyat	8	%6.61
Çocuk Hastalıkları	11	%9.09
Ortopedi	2	%1.65
Tomografi	1	%0.82
Sağlık Sorunum Yok	55	%45.45
TOPLAM	121	100,0

Tablo 15. Sağlık Konusundaki Sorunlarınızı Nasıl Gidermeye Çalışıyorsunuz?

	SAYI	YÜZDE
Hastaneye Gidiyoruz Ancak İyi Davranılmıyor	5	%4.13
Hastanelere Gidiyoruz Ama Dil Sorunu Yaşıyoruz	97	%80.16
Sorun Yaşamıyorum	19	%15.70
TOPLAM	121	100,0

5.6. Eğitim

Örnekleme evli ve çocuklu olmasına bakılmaksızın göçmenlerin çocuklarının eğitim alıp almadıkları soruldu. Çocukların büyük oranda okula gittikleri belirtildi. Çocukların eğitim aldığını söyleyenlerin oranı %52'dir. Buna karşılık dil sorunu %31.40 gibi bir rakam ile eğitim için engel teşkil ederken kırtasiye malzemesine ihtiyaç duyanların oranı %17.35 ile bir diğer eğitim ihtiyacı olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 16. Çocuklar Eğitim Alıyor mu?

	SAYI	YÜZDE
Evet	64	%52
Hayır	9	%7.43
Fikrim Yok	48	%39.66
TOPLAM	121	100,0

Tablo 17. Çocukların Eğitim İhtiyaçları

	SAYI	YÜZDE
Dil	38	%31.40
Kırtasiye Malzemesi	21	%17.35
İhtiyaç Yok	14	%11.57
Fikrim Yok	48	%39.66
TOPLAM	121	100,0

6. İHTİYAÇLARIN ÖNCELİKLENDİRİLMESİ

Örneklemedeki göçmenlerin gündelik geçimlerini sürdürebilecekleri ihtiyaçlarını, hukuki statü beklentilerinden daha öncelikli gördükleri söylenebilir. Bu bağlamda barınma desteği, maddi yardım, temel gıda maddeleri ve iş ihtiyacı gibi konulardaki öncelikler toplandığında yurttaşlık beklentisinin daha düşük bir öncelik olduğu görülmektedir. Bu durum göçmenlerin Türkiye'de uzun süre kalmayı düşünmediklerini; sadece kaldıkları geçici süre boyunca ihtiyaçlarını gidermeyi amaçladıklarını düşündürmektedir.

Tablo 18. Öncelikli İhtiyaçlar

İHTİYAÇLAR NELERDİR?	SAYI	YÜZDE
Temel Gıda Maddeleri	15	%12.39
İş Sigortası	2	%1.65
Ev/Kira Desteği	22	%18.18
Maddi Yardım	21	%17.35
Sağlık Desteği	4	%3.30
Eğitim Desteği	3	%2.47
İş Yardımı	12	%9.91
Hukuki Statü/Yurttaşlık Hakkı	21	%17.35
Çalışma İzni	5	%4.13
İhtiyacım Yok	8	%6.61
TOPLAM	121	100,0

6.1. Geleceğe İlişkin Beklentiler ve Eğilimler

Göçmenlerin beklentilerine bakıldığında ilk dikkati çeken sonuç ülkelerine dönmek isteyenlerin oranının çok düşük olmasıdır. Bu durum göçmenliğin gerek Türkiye gibi transit ülkeler açısından gerekse Batılı ülkeler açısından kalıcı bir olgu olduğunu göstermektedir. Bu olgunun göçmen politikalarının geçici önlemlerden çok kalıcı yapısal tedbirlerle şekillendirilmesi zorunluluğuna işaret eden bir sonuç olduğunu düşünmek mümkündür. Örneklemdaki göçmenlerin %50.41 Türkiye’de kalmak istediğini belirtmiş olmasına rağmen önemli bir bölümü ikili görüşmeler sırasında bunun yurttaşlık hakkının verilmesine bağlı olduğunu özellikle ifade etmişlerdir. Diğer taraftan hiçbir şekilde Türkiye’de kalmayı düşünmeyenlerin oranı %42.97 gibi yine yüksek bir oran çıkmaktadır.

Tablo 19. Beklentiler

	SAYI	YÜZDE
Kalmak İstiyorum	61	%50.41
Başka Ülkeye Gitmek İstiyorum	52	%42.97
Dönmek İstiyorum	5	%4.13
Kararsız	3	%2.47
TOPLAM	121	100,0

7. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Türkiye’nin göç yönetimi alanında “güvenlik” ekseninden hukuk devleti ve insan haklarına dayalı bir “göç ve iltica yönetimi” eksenine kayması açısından umut verici bir fırsat olarak görülebilir. Bu kanun Türkiye’nin göçü temel bir insan hakkı olarak tanıma, mülteci ve sığınmacıları bir “kültet” olarak görmeme eğiliminde olduğunu göstermesi açısından ileri bir adım olarak değerlendirilebilir. Gerçekten de sahadaki araştırmamız sırasında Türkiye’ye çeşitli sebeplerle göç etmek zorunda kalmış olan göçmenlerin çalışma, eğitim ve sağlık gibi temel ihtiyaç alanlarında eksiklikler olmakla beraber Göç İdaresinin kolaylaştırıcı ve destekleyici bir işlev gördüğü söylenebilir. Toplumsal yaşamdaki önyargılardan kaynaklanan dışlanmalar ve dil bilmemekten kaynaklanan sorunlar yaşanmakla birlikte örneklemdaki göçmenlerin düzenli işte çalışabildikleri, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişebildikleri gözlenmiştir. Ancak diğer taraftan göçmenlerin hukuki statü bağlamında durumlarının belirsiz oluşu barınma, çalışma yaşamı ve sağlık hizmetlerine erişim gibi alanlarda sorunlar yaşamasına da yol açmaktadır. Sağlık sigortası, çalışma izni ya da evrensel hukuktan doğan hakların gözetilebileceği bir ihtisas mahkemesinin eksikliği hukuki statü belirsizliğinin sonucu olarak görülebilir. Bu durum Türkiye’nin kendi ülkesine sığınan göçmenler için daimi olarak ev sahipliği yapma sorumluluk ve “külteti” içine girmek istememesi ve göçmenlerin üçüncü ülkelere paylaştırılmasına öncelik verdiğinin bir göstergesidir. Ancak dünyadaki ekonomik ve siyasi gelişmelere bağlı olarak bu dağıtım mekanizmasının kurabileceği dikkate alındığında Türkiye’nin buna hazırlıklı olması gerekmektedir. Dolayısıyla göç politikalarının “zorunlu misafirperverlikten” kalıcı birlikte yaşamaya doğru bir perspektif dönüşümü geçirmesi mecburiyetten öte insan haklarına saygı gereğinin bir sonucu olarak benimsenmelidir.

KAYNAKÇA

ABADAN UNAT, N. (2002) **Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa**, İstanbul Bilgi Üniversitesi İstanbul.

CASTLES, S. ve M. J. MILLER (2008), **Göçler Çağı: Modern Dünya’da Uluslararası Göç Hareketleri**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul,

ÖNER, S. Gülfer İhlamur ve ÖNER, N. Aslı Şirin (2015), **Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar**,

KÖSE, İ. (2016), **Avrupa Birliği’nin Mülteci Açmazı ve Türkiye-Avrupa Birliği Geri Kabul Anlaşması**”, Elektronik Siyaset Araştırmaları Dergisi, C. 7, S. 1. s. 1-26.

Tartışmalar, İletişim Yayınları, İstanbul.

İÇDUYGU, A. and KIRIŞCI, K. (2009), **Land of Diverse Migrations: Challenges of Emigration and Immigration in Turkey, s.8**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

İÇDUYGU, A.ve AKSEL, B. D. (2012) Türkiye’de Düzensiz Göç Olgusu, Uluslararası Göç Örgütü Türkiye, Ankara.

Year Book on Illegal Migration (2008) **Human Smuggling and Trafficking in Central and Eastern Europe**, Viyana: ICMPD

YILMAZ-BAŞÇERI, E. (1988), “Uluslararası Göç”, SÖNMEZOĞLU, F. (der.), **Uluslararası Politikada Yeni Alanlar, Yeni Bakışlar**, s. 489-517, Der Yayınları, İstanbul.